

Helénistická estetika

Helénistické období

- od poloviny 4. století př. n. l. do konce 1. století př. n. l.
- Alexandr veliký dobývá a spojuje tehdejší svět
- Nejdůležitější témata filozofie – ctnost a příroda
- Zakládání nových filozofických škol – inspirace v Sokratovi

Kynická škola (4.st. p. n. l.) – Diogenés ze Synópe

- Kynikové – zastánci prostého života bez jakýchkoliv vymožeností, návrat k přírodě
- Diogenés ze Synópe
- Kynickou filozofii demonstroval ve svém životním stylu

Epikurejská škola (konec 4. st. p. n. l.)

- EPIKÚRÉS 341 - 270 př. n. l.
- Krása má svou hodnotu pouze v případě, že nám poskytuje slast
- slast = 1. zásada morálky
- Rozvíjí úvahy o strachu ze smrti a bohů

Jak dosáhnout blaženosti

- nejvyšší hodnotou života je dosažení eudaimonie = blaženosti
- „Zdraví těla a klid duše je svrchovaný cíl blaženého života.“

- Čtyři zásady:
 - 1 - boha není třeba se bát
 - 2 - smrt se nás netýká
 - 3 - cesta k dobru je snadná
 - 4 - bolest lze snadno překonat

Důležité motto - „Žij skrytě“

- Epikúrova zahrada

Stoicismus (4. st. př. n. l. – 2. st. n. l.)

- spojení přírodní filosofie a filosofie, která se zabývá člověkem
- Základem světa - PNEUMA – božská prapodstata
- Bůh je přítomen ve všem kolem nás
- Nejvyšší krásou je krása přírody
- Krása člověka má duchovní charakter

Eklekticismus

- MARKUS TULLIUS CICERO 106 - 43 př. n. l.
- Krása je objektivní hodnotou věcí
- Snaha o oddělení řemesla a umění
- Vztah umění a přírody – zdůrazňuje aktivní roli umělce při vytváření uměleckého díla a diváka při jeho vnímání

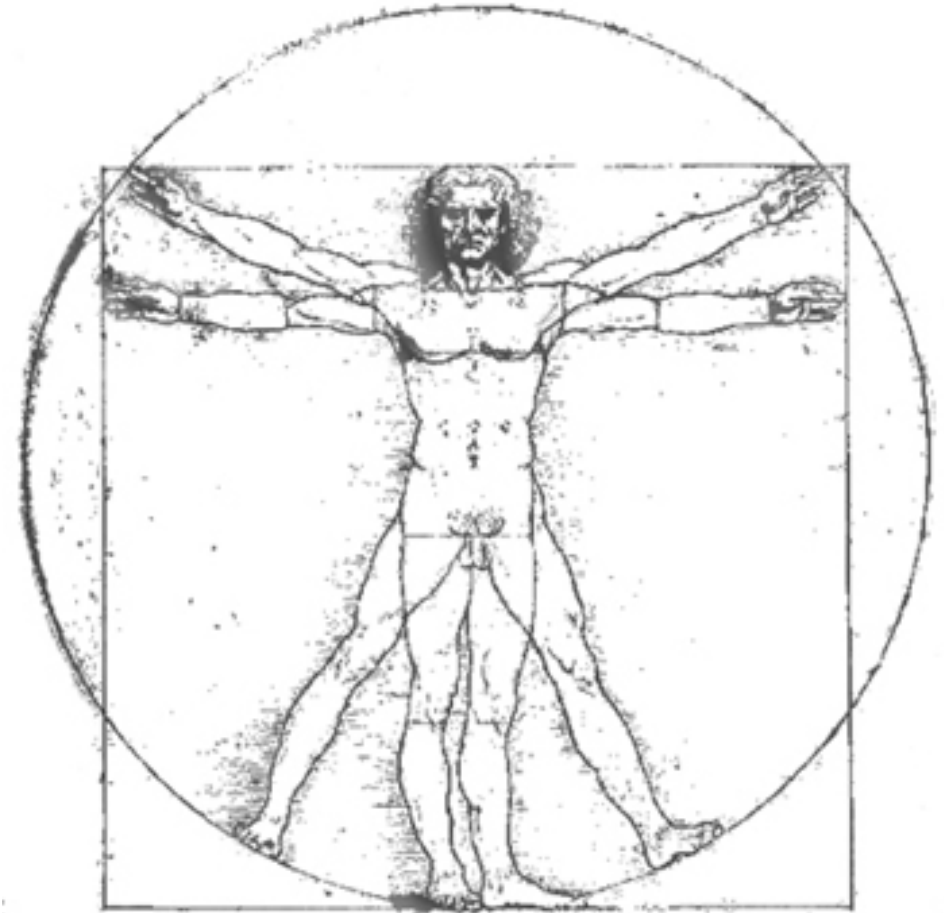
VITRUVIUS - 70 př. n. l. - 25 př. n. l.

- Deset knih o architektuře – základní učebnice antické architektury
- Tři základní požadavky na kvalitní architektonické dílo – trvanlivost, užitečnost, krása
- V tomto díle první zmínka o perspektivním zobrazení

Vitruviova teorie architektury

- Je přesvědčen o existenci objektivních zákonitostí a proporčních vztahů, bez nichž nelze postavit krásnou budovu
- proporční vztahy v architektuře odvozuje z proporcí lidského těla
- Vitruviánský muž – Leonardo da Vinci

Helénistické x řecké klasické umění

- řecké klasické umění – zobrazení ideálu, princip kalokagathia, důstojný klid
- Feidiás - Athéna Parthenos

- Polykleitos - Doryforos nesoucí kopí
- klasické sochy jako vzory krásy těla i ducha

Helénistické umění

- V tomto období dochází k míšení kultur - civilizační a kulturní prvky řecké se prolínaly s orientálními
- Odlišnost od klasicismu - potřeba zobrazovat silné emoce a hrůzné výjevy, realističnost
- Hlavní umělecké médium představují sochy

Láokoón a jeho synové - Hagésandros, Polydóros a Athénodóros

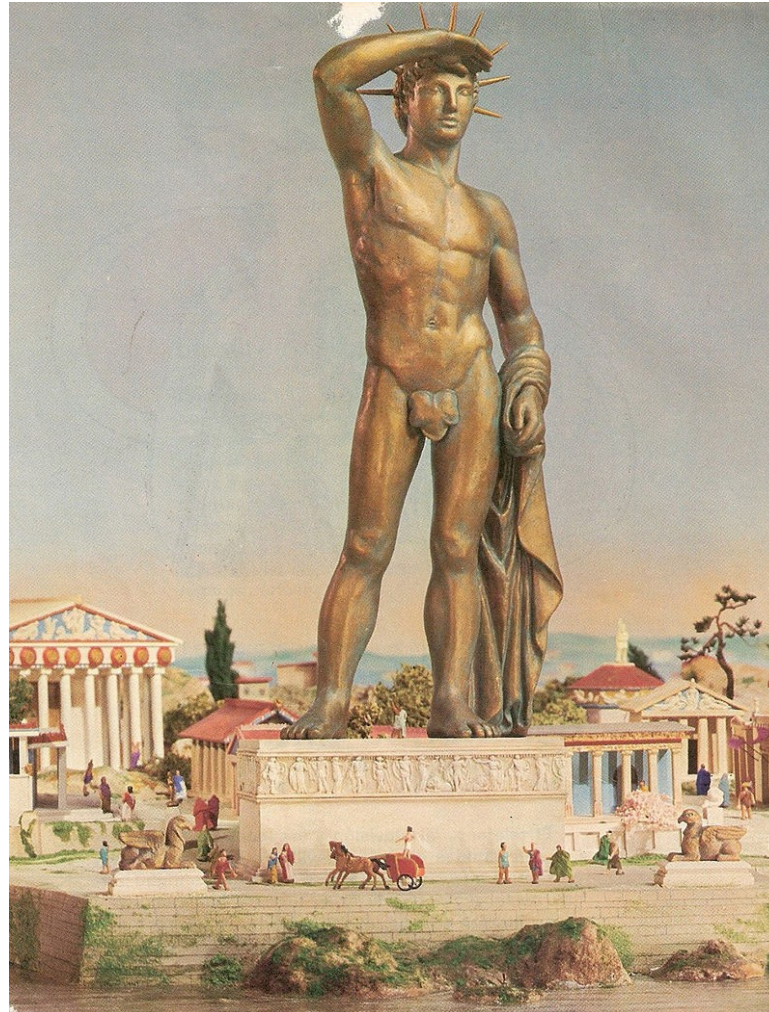

Lýsippos - řada portrétů Alexandra a jezdecké sochy

Monumentální sochařství

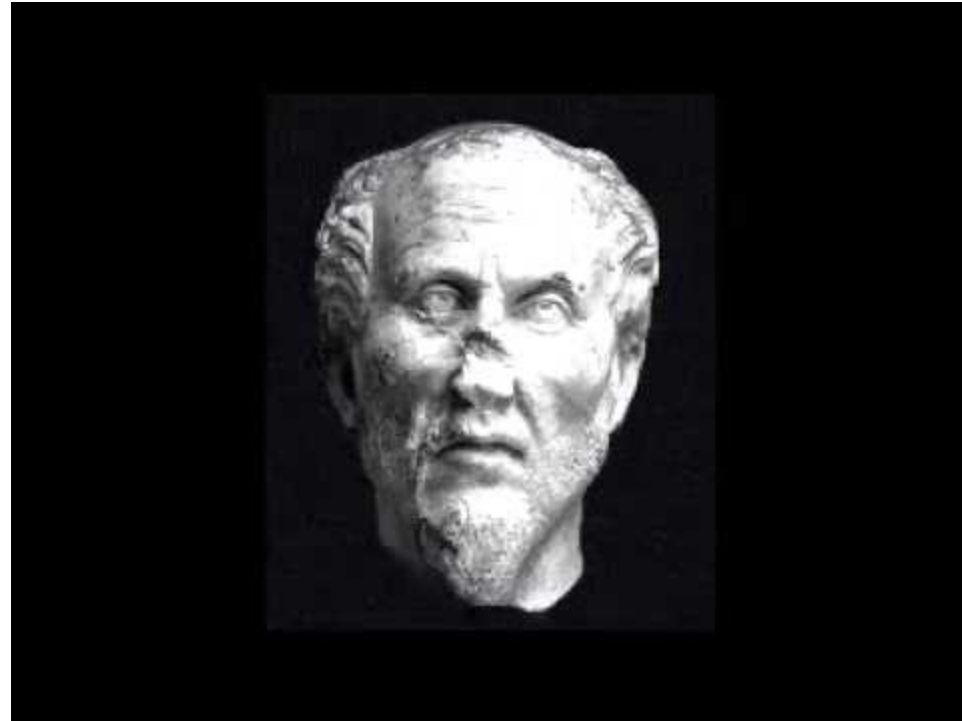
- Rhodský kolos - Chárés z Lindu

Sochy obyčejných lidí

Novoplatonismus

NOVOPLATONISMUS - učení o stupňovitosti jsoucna (3. st. n. l.)

- v tomto období se filozofie stává teologií
- Novoplatonismus usiluje o to, aby se stal alternativou ke křesťanství
- důraz na prožívání a emoce (odklon od rozumu)
- Novoplatonismus má mystický charakter
- ztotožňování duchovního s dobrým a tělesného se zlým

Plotínos

- jeho filozofie založena na duchovní bázi
- jeho spisy - Ennenady (devítky) - 6 dílů po 9 částech
- nový pojem Jedno (Hen) = všeobjímající bytí – spojení nejvyšších idejí (pravda, krása, dobro)
- Jedno (Hen) – je základem světa

Stupňovité uspořádání bytí

- 1) Jedno
- 2) Duch
- 3) Duše světa
- 4) Individuální duše
- 5) Hmota

- člověk cítí touhu po návratu do nejvyšší sféry bytí (Jedno)
- řešení = cesta kontemplace – několik stupňů poznání
 1. Očištění se od smyslovosti
 2. Osvícení, v němž se duše povznese nad vše hmotné
 3. Extáze, která vede k nazření podstaty (hen)

Estetika - koncepce krásy

- Ukazatelem krásy není harmonická vyváženost
- Krása spočívá ve vnitřní duchovní kráse předmětu
- Pouze duše dokáže rozeznat krásu

Umění

- Umělecké dílo je odrazem ducha
- Umělec vkládá do materiálu ideu, která pochází z vyšší sféry bytí
- Umění stojí mezi fyzickým světem a duchovní sférou
- Nejdůležitější a nejvlastnější úlohou umění je vytváření krásy

Vliv Plotínova myšlení na estetiku umění ve středověku

- Vypracoval podrobný soubor pravidel pro malířství
- Malířství se musí vyhýbat zobrazování toho, co je důsledkem nedokonalosti našeho zraku
- Zobrazování věcí ve stejné rovině, rovnoměrné osvětlení, ideální forma a barva objektu, pohled zblízka...
- Malířství musí ukazovat jen zářivý povrch věcí

Synagoga Dura-Európos – (3. stol. n. l.) – nástěnné malby

Hlavní znaky tohoto typu malířství

- Postava separována od svého okolí
- Eliminace hloubky obrazu
- Tělesa ztrácí svou hmotnost
- Zobrazení duchovního světa
- Reálné formy nahrazeny schématy

Byzantské umění (6. st. n. l.) -San Vitale v Ravenně

